

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-01-24 Nr. NV-157

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-22-2074(2), 22-2075(2) TAIS-22-10037(3), 22-10036(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☒ Ne	<i>Aplinkos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-01-17	<i>Pasirenkama</i> ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Lietuva turi įgyvendinti ES teisės aktais nustatytus bei tarptautinėmis sutartimis priimtus įsipareigojimus gyvūnų (įskaitant ir laukinius) gerovės srityje. Tačiau iki šiol Lietuvoje nėra įstaigos, galinčios tinkamai pasirūpinti sužeistų ar esančių ne jų rūšies buveinėje, taip pat konfiskuotų / paimtų iš neteisėtai ar netinkamomis sąlygomis juos laikančių asmenų laukiniais gyvūnais, įskaitant egzotinių kraštų gyvūnus (tigrai, liūtai, beždžionės, meškos, krokodilai, gyvatės, papūgos ir kt.). Tokiems gyvūnams reikalingos specialios laikymo sąlygos (jų fiziologinius, elgesio poreikius atitinkantys voljerai, tinkama temperatūra / drėgmė, maitinimas, baseinas ir kt.), kvalifikuota priežiūra, gydymas, reabilitacija, globa. Neturint kur laikyti paimtus gyvūnus, jie ir toliau lieka pas pažeidėjus, neužtikrinant jiems saugumo ir tinkamų sąlygų bei nevykdant teisės aktuose nustatytų reikalavimų (juos konfiskuoti įkurdinant tinkamomis jiems gyventi sąlygomis).

Dėl nepakankamos ir keliamų reikalavimų neatitinkančios pagalbos laukiniams gyvūnams mažiau jų išgydoma ir paleidžiama į laisvę, todėl nyksta (ar mažėja) biologinė įvairovė. Pagal statistiką, 2013–2018 metais 48,4 proc. paimtų gyvūnų buvo nugaišinti, 16,4 proc. nugaišo, 13,9 proc. palikti įstaigoje ar perduoti kitiems globėjams, 21,4 proc. paleisti į laisvę. **Nugaišintų ir nugaišusių iš viso buvo 64,8 proc.**, liko gyvų – 35,2 proc. Daugiau dėmesio skiriant gydymui, šis santykis būtų geresnis, t. y. daugiau gyvūnų liktų gyvi. Atkreiptinas dėmesys, kad iš visų 2013–2018 metais užregistruotų gyvūnų 77 buvo iš Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašo, iš viso 20 rūšių tokių gyvūnų.

Nesprendžiant šios problemos nebus užtikrinamas įsipareigojimų, stabdyti bioįvairovės nykimą, įgyvendinimas, taip pat ir toliau išliks konfiskuotinių gyvūnų paėmimo ir globos / gydymo problema.

Gyvūnų paėmimo, laikymo ir perdavimo kitiems laikytojams po konfiskavimo funkcijas dabar vykdo Aplinkos apsaugos departamentas. Šios funkcijos yra labai specifinės ir sudėtingos dėl didelės gyvūnų rūšinės sudėties (vabzdžiai, žuvys, ropliai, paukščiai ir kt.), jiems reikalingų specifinių laikymo sąlygų, tinkamos kvalifikacijos specialistų poreikio, dažnai tinkamos laikymo vietos ir specialistai yra tik kitose valstybėse, todėl paimtus laukinius gyvūnus laikyti yra sudėtinga ir tai ilgai trunkantis procesas, todėl teisės aktuose numatyti reikalavimai dėl šių gyvūnų paėmimo nevisiškai įgyvendinami.

Dabar šiai problemai spręsti kasmet iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų perkama paslauga, tačiau ji nepatenkina viso pagalbos laukiniams gyvūnams poreikio, o rinkoje neužtenka tiekėjų, galinčių teikti analogišką paslaugą. Lietuvoje yra tik kelios visuomeninės organizacijos, globojančios laukinius gyvūnus, tačiau jos neturi pakankamai lėšų ir sąlygų laikyti laukinius gyvūnus. Dėl nepakankamos ir neatitinkančios keliamų reikalavimų pagalbos laukiniams gyvūnams teikimo mažiau jų išgydoma ir paleidžiama į laisvę, todėl nyksta bioįvairovė.

Trūksta ne tik pajėgumų, kvalifikuotos pagalbos ir gydymo gyvūnams, bet ir informacijos visuomenei, kokiais atvejais reikia pranešti apie sužalotą gyvūną, kaip įvertinti, ar būtina pagalba ir (ar) globa laukiniam gyvūnui, ir kitais klausimais.

Įstatymo projekto rengėjai pateikia turimą statistinę informaciją apie rastus sužeistus, konfiskuotus laukinius gyvūnus ir problemas, su kuriomis susiduriama juos gydant, laikant ir pan.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad reikalinga institucija, turinti reikalingas kompetencijas vienoje vietoje, infrastruktūra ir pajėgumai, galintys užtikrinti laukinių gyvūnų, sužeistų, esančių ne jų rūšies buveinėje ar patekusių į jiems netinkamą gyventi aplinką, sulaikytų, paimtų ir konfiskuotų gyvūnų paėmimo, laikymo, globos, gydymo, reabilitacijos, adaptacijos, išgydytų ir (ar) adaptuotų prie gyvenimo laisvėje sąlygas bei galinčių savarankiškai gyventi gyvūnų paleidimo į natūralias buveines funkcijų vykdymą, įgyvendinti ES ir nacionalinius reikalavimus dėl neteisėtai nelaisvėje laikomų, prekiaujamų, įvežamų (išvežamų) ar netinkamomis sąlygomis laikomų nelaisvėje laukinių gyvūnų sulaikymo ir (ar) konfiskavimo.

Iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų perkamos paslaugos nepatenkina viso pagalbos laukiniams gyvūnams

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

poreikio, nes rinkoje trūksta tiekėjų, galinčių teikti kokybišką analogišką paslaugą. Manytina, kad nesprendžiant problemos kompleksiskai ir didėjant konfiskuojamų, sužeistų ir pan. gyvūnų skaičiui, paslaugos ir toliau būtų perkamos iš tokias paslaugas teikiančių tiekėjų, gyvūnai perduodami užsienio valstybėse esančioms gyvūnų globos įstaigoms, gali padidėti eutanazuojamų gyvūnų skaičius – visi šie veiksniai daro įtaką biologinės įvairovės nykimui (ar mažėjimui).

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Projekte siekiama įtvirtinti sistemišką ir institucinę prasmę aiškų laukinių gyvūnų, kurių gerovei iškyla pavojus (jie yra sužeisti, patekę į ne jų rūšies buveinę ar netinkamą gyventi aplinką, sulaikyti, paimti, konfiskuoti) gerovės apsaugos funkcijų įgyvendinimą.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad laukinių gyvūnų laikymo, globos, reabilitacijos, adaptacijos, gyvūnų paleidimo į natūralias buveines, perdavimo kitiems asmenims, bendradarbiavimo su laukinių gyvūnų globėjais, teikiant jiems metodinę pagalbą, funkcijas, taip pat visuomenės konsultavimą ir informavimą laukinių gyvūnų gerovės, globos ir apsaugos klausimais, kurį dabar atlieka Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija, būtų pavesta vykdyti Lietuvos sveikatos mokslų universitetui (toliau – LSMU), prie kurio steigiamas naujas padalinys – **Laukinių gyvūnų globos centras** (toliau – LGGC), kurį planuojama baigti statyti 2023 m. pradžioje ir kuris pradėtų veikti 2023 metų spalio mėnesį. LSMU turi galias žinias laukinių gyvūnų įvairovės, taip pat jų gerovės srityje bei ekspertines veterinarinės medicinos kompetencijas, todėl yra tinkamiausia institucija, kurios sudėtyje veiks LGGC, koordinuojantis ir vykdomas laukinių gyvūnų gerovės apsaugos funkciją.

Pradėjus veikti LGGC didžiausią naudą gautų valstybė, kuri galės tinkamai įgyvendinti nacionalinius bei tarptautinius įsipareigojimus, taip pat gyventojai (asmenys), besikreipiantys pagalbos dėl rastų sužeistų, ne jų rūšies buveinėje esančių laukinių gyvūnų globos, veterinarijos ir gyvūnų gerovės specialistai, aplinkos apsaugos pareigūnai, vykdomas kontrolės funkciją, veterinarijos ir gyvūnų mokslo studijų studentai, savanoriai ir kt. asmenys.

LSMU padalinio – LGGC statyba finansuota ES lėšomis (4,8 mln. eurų), perdavus šias funkcijas LSMU, jų įgyvendinimui ir šios veiklos finansavimui kasmet reikėtų apie 800 tūkst. eurų.

Įvertinus tai, kad LSMU jam deleguojamas funkcijas galės pradėti vykdyti tik kai bus užbaigti LGGC statybos darbai, sukurta infrastruktūra, pasamdytas ir apmokytas reikalingas personalas, gautas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos leidimas vykdyti veiklą, pasirašytos reikalingos sutartys dėl veiklos su kontroliuojančiomis institucijomis ir kt., todėl numatyta Įstatymo įsigaliojimo data sutampa su LGGC atidarymo data – 2023 m. spalio 1 d.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Pavedus įstatymu aukščiau minėtų funkcijų vykdymą specializuotai įstaigai – LGGC, turinčiam techninius ir profesinius gebėjimus, funkcijų įgyvendinimas būtų užtikrintas jau nuo šio padalinio atidarymo pradžios – 2023 m. spalio mėn. LSMU dalyvauja procese nuo LGGC steigimo pradžios ir būtų pasirengęs funkcijų, kurios būtų finansuojamos iš biudžeto, įgyvendinimui.

Įvertinus tai, kad priėmus įstatymo projektą LSMU bus pavesta vykdyti laukinių gyvūnų gydymo, reabilitacijos, adaptavimo prie gyvenimo laisvėje sąlygų, globos funkcijas, atitinkamai turės būti tikslinamas ir LSMU Statutas. Taip pat svarbu pažymėti, kad LSMU ruošiasi keisti LR Seimo nutarimu patvirtintą LSMU Statutą, kuris be kitų numatytų pakeitimų bus papildytas nuostatomis, atitinkančiomis Įstatymo projekto nuostatas.

STEBĖSENA

Atsižvelgiant į statistinius duomenis, manytina, kad ateityje laukinių gyvūnų laikymo, globos, reabilitacijos, adaptacijos, gyvūnų paleidimo į natūralias buveines, perdavimo kitiems asmenims, bendradarbiavimo su laukinių gyvūnų globėjais, teikiant jiems metodinę pagalbą ir kt. paslaugų poreikis didės.

2017–2020 m. Aplinkos apsaugos agentūra išdavė 722 leidimus laikyti laukinius gyvūnus nelaisvėje (aptvaruose, voljeruose), tačiau per tą patį ketverių metų laikotarpį net 42 leidimai laikyti laukinius gyvūnus buvo panaikinti, todėl išlieka didelė tikimybė, kad daugėjant šių leidimų ir griežtėjant gyvūnų laikymo reikalavimams ES lygiu, konfiskuotinių gyvūnų kiekis gali augti. Tikrinant zoologijos sodų ir kitų laukinių gyvūnų laikymo vietas nustatoma nemažai pažeidimų, susijusių su laikomų gyvūnų laikymo sąlygomis, gyvūnų gerove, teisėtą įsigijimą pagrindžiančiais dokumentais, todėl gyvūnai dažnai turi būti paimami, laikomi ir jiems suteikiama tinkama veterinarinė priežiūra iki teismo sprendimo ar po jo, kol randami kiti laikytojai. Atsiradus poreikiui tokius gyvūnus laikyti ilgiau (ar net nuolatos), reikia jiems užtikrinti atitinkamas laikymo sąlygas.

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateikiama globojamų ar reabilituojamų vietinių rūšių gyvūnų kiekio prognozė iš dalies paremta faktine globotų gyvūnų statistika atsižvelgiant į tai, kad atskirais sezonais gyvūnų kiekis buvo skirtingas.

Pagrindiniai rodikliai susiję su sužeistų ar paimtų iš jiems gyventi netinkamos aplinkos laukinių gyvūnų gydymu, jų globa ar paleidimu į jų rūšies buveines, taip užtikrinant bioįvairovės išsaugojimą ir stabdant saugomų gyvūnų rūšių nykimą. Tikimasi, kad kvalifikuotas veiklos vykdymas, aiškūs tikslai, uždaviniai, užtikrins tinkamą šių funkcijų

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

įgyvendinimą: pagalbą ir globą sužeistiems, nelaimėn patekusiems, esantiems netinkamoje jiems aplinkoje ar konfiskuotiems laukiniams gyvūnams.

Sumažėjęs nugaišintų ar nugaišusių laukinių gyvūnų skaičių ir padidėjęs paleistų į natūralias buveines laukinių gyvūnų, įskaitant saugomų rūšių gyvūnus, skaičius bei sėkmingas užduoties, surasti naujus šeiminingus laukiniams gyvūnams, kurie negali būti paleisti į laisvę, įvykdymas bus vienas iš esminių rodiklių, leidžiančių vertinti šios įstaigos veiklą.

Taip pat bus užtikrintas teisės aktų tinkamas įgyvendinimas, nes bus išspręsta problema dėl netinkamai ar neteisėtai laikomų laukinių gyvūnų paėmimo / konfiskavimo ir jų įkurdinimo tinkamomis laikyti nelaisvėje sąlygomis, suteikiant reikiamą gydymą, priežiūrą ir globą.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Atsižvelgiant į Įstatymo projekto lydimajame medžiagoje pateiktą informaciją, darytina išvada, kad Įstatymo projektas derintas su pagrindiniais suinteresuotais asmenimis ir tikslinėmis grupėmis, į pateiktas pastabas atsižvelgta ir/ar suderinta darbo tvarka.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Kritinių nesuderintų pastabų su institucijomis nėra.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Įstatymo projektas pateiktas pakartotinai, patikslinus pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022 m. gruodžio 1 d. išvadoje Nr. NV-3451 (toliau – Išvada) pateiktas pastabas ir pasiūlymus, per 2022 m. gruodžio 12 d. vykusį pasitarimą (dalyvavo Aplinkos ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos atstovai) išsakytas pastabas ir pasiūlymus, susijusius su laukinių gyvūnų globos funkcijų pavedimu vykdyti Lietuvos sveikatos mokslų universitetui ir šios veiklos finansavimu. Įstatymo projektas 2023 m. sausio 17 d. aptartas ministerijų atstovų tarpinstituciniame pasitarime.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2023 m. sausio 23 d. išvadoje Nr. NV-139 nurodo, kad patikslintam Įstatymo projektui esminių pastabų ir pasiūlymų neturi, tačiau atkreipia dėmesį, kad išlieka aktuali Išvados 1 pastaba (svarstyтина, ar iš esmės turėtų būti pavesta vykdyti valstybės funkcijas, kurios nėra tiesiogiai susijusios su LSMU veiklos tikslais).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Jurgita Gaižiūnienė

Ekonomikos politikos grupė, vyresnioji patarėja